

Om avslutning og disputas ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen

Sist oppdatert desember 2019

Innhold

Veiledning i forbindelse med bedømmelse og forsvar av ph.d.- avhandling ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen	2
1. Innlevering av ph.d.-avhandlingen	2
2. Oppnevning av bedømmelseskomité	2
3. Komitelederens oppgaver	3
4. Bedømmelsskomitéens vurdering av ph.d.-avhandlingen	3
5. Forberedelse til forsvar av ph.d.-avhandlingen	6
6. Prosedyre for forsvar av ph.d.-avhandlingen	7
7. Tildeling av ph.d.-graden	7
8. Eksempel på tidsplan for avslutning av forskerutdanningen	8
Orientering om doktordisputaser ved Det juridiske fakultet	10
Eksempel på kjøreplan/manus for prøveforelesning og disputas:	12

Veiledning i forbindelse med bedømmelse og forsvar av ph.d.- avhandling ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen

Veiledningen bygger på Forskrift for graden philosophiae doctor (ph.d.) ved Universitetet i Bergen og Nivået for juridiske doktorgrader, samt praksis ved Det juridiske fakultet.

1. Innlevering av ph.d.-avhandlingen

1. Avhandlingen kan skrives på norsk, svensk, dansk eller engelsk, eventuelt på et annet språk som godkjennes av fakultetet i det enkelte tilfellet. Det skal utarbeides et sammendrag av avhandlingen på engelsk (1 - 3 sider), med sikte på å gjøre avhandlingen og dens resultater kjent for forskningsmiljøer i inn- og utland. Sammendraget skal trykkes i disputasutgaven av avhandlingen som følger UiB-malen.
2. Det skal innleveres 3 eksemplarer av avhandlingen. Disse 3 eksemplarer går til bedømmelseskomiteen. Avhandlingen skal kun sendes til bedømmelse dersom den obligatoriske opplæringsdelen (30 sp) er gjennomført og godkjent av prodekanen.
3. Avhandlingen skal være et selvstendig vitenskapelig arbeid av internasjonal standard og på et høyt faglig nivå når det gjelder problemformuleringer, begrepsmessig presisering, metodisk, forskningsetisk, teoretisk og empirisk grunnlag, dokumentasjon og framstillingsform.
4. Avhandlingen kan ha form av monografi eller baseres på et antall artikler (artikkelbasert avhandling). Flere arbeider kan godkjennes som deler av doktoravhandlingen når de etter sitt innhold utgjør et hele. I tillegg til de enkelte delene skal det da utarbeides et sammendrag som gjør nærmere rede for helheten i avhandlingen. Ved fellesarbeid som inngår i en artikkelbasert avhandling, må ph.d.-kandidatens bidrag representere en selvstendig innsats som kan identifiseres i den utstrekning det er nødvendig for vurderingen.
5. Dersom avhandlingen inneholder arbeider med flere forfattere, skal det følge en underskrevet erklæring som beskriver kandidaten og den enkelte medforfatters innsats i hvert enkeltarbeid.
6. Ph.d.-kandidatens opptaksperiode på doktorgradsprogrammet opphører ved innlevering av avhandlingen.

2. Oppnevning av bedømmelseskomité

Av hensyn til de tidsfrister som følger av Forskrift for graden philosophiae doctor (ph.d.) ved Universitetet i Bergen, skal ph.d.-kandidaten varsle fakultetsledelsen og ph.d.-koordinator om innleveringen i god tid før forventet innleveringstidspunkt. Det kan dermed legges til rette for at bedømmelseskomiteens medlemmer er forespurt på innleveringstidspunktet.

Medlemmene i bedømmelseskomiteen skal ha doktorgrad eller tilsvarende faglig kompetanse. Vanligvis skal to av komitémedlemmene være uten tilknytning til Universitetet i Bergen, og ett av medlemmene komme fra en utenlandsk institusjon. Begge kjønn bør

være representert i komiteen. Oppnevnt veileder kan ikke være medlem av komiteen.

1. Prodekan for forskning anmoder veileder om forslag til medlemmer av bedømmelseskomiteen når innlevering av avhandlingen varsles.
2. Prodekan innstiller tre medlemmer til dekan, som oppnevner bedømmelseskomiteen, Forskrift for graden philosophiae doctor (ph.d.) ved Universitetet i Bergen §11.2. Fakultetet gjør forslaget kjent for kandidaten, som har en frist på fem dager til å fremme skriftlige merknader.
3. Ph.d.-koordinator underretter kandidaten om komiteens sammensetning så snart oppnevningen foreligger.

3. Komitélederens oppgaver

Fakultetet oppnevner komiteens leder, som vanligvis vil være ansatt ved fakultetet. Vedkommende skal delta i den faglige vurderingen av avhandlingen på lik linje som de andre medlemmene.

Komitéleder har ansvar for å snarest mulig fastsette eventuelle datoer for prøveforelesning og disputas. Dato settes så snart som mulig og i god tid før den skriftlige innstillingen foreligger.

Komitéleder skal også organisere komiteens arbeid, og sørge for at arbeidet kommer raskt i gang og at tidsrammen for komitéarbeidet overholdes. Komitéleder har ansvaret for å skrive utkast til innstilling fra komitéen og sammenfatte komitéens vurdering av avhandlingen. Komitéleder sørger også for avklare arbeidsdelingen mellom komitémedlemmene under disputasen. Komitéleder gir melding til fakultetet i god tid, og senest tre uker, før disputasen om hvem av medlemmene som skal fungere som 1. og 2. opponent. Det opplyses på samme tidspunkt om emnet for prøveforelesningen. Dersom det er tvil om fakultetets tradisjoner for prøveforelesningstema, kan man henvende seg til dekan eller prodekan om dette på forhånd.

4. Bedømmelsskomitéens vurdering av ph.d.-avhandlingen

4.1 Frist

Komiteens innstilling skal normalt foreligge senest 3 måneder etter at avhandlingen ble sendt til komitémedlemmene. Innstillingen underskrives av alle medlemmene i komiteen. Ph.d.-koordinator sender innstillingen til kandidaten så snart som mulig, og opplyser samtidig om merknadsfristen på 10 virkedager.

4.2 Innholdet i komitéens innstilling

4.2.1 Innstillingens omfang

Komiteen leverer en begrunnet innstilling til fakultetet. Dissenser skal også begrunnes. Individuelle uttalelser kan legges ved.

Innstillingen bør normalt være på 5-10 sider, men en mer omfattende vurdering kan noen ganger være nødvendig, for eksempel for å gjøre rede for grunnleggende kritikk av avhandlingens teoribygning og metode.

I de tilfeller hvor komitéen anbefaler underkjennelse av avhandlingen, vil det være naturlig med en noe mer utførlig begrunnelse.

4.2.2 Beskrivelse av avhandlingen

Innstillingen skal inneholde en beskrivelse av avhandlingens format (monografi/artikkelsamling) og størrelse, avhandlingstemaets plassering i samtidig rettsvitenskap, prosjektets faglige innretning og sammensetning og arbeidets forhold til andre anerkjente bidrag i rettsvitenskapen. Innstillingen skal videre inneholde en beskrivelse av avhandlingens hovedproblemstillinger og faglige innretning, metoder, materiale og funn.

4.2.3 Vurdering av avhandlingen

Innstillingen skal inneholde en vurdering av avhandlingens kvaliteter. I bedømmelsen av avhandlingen legges det spesiell vekt på om avhandlingen er et selvstendig og helhetlig vitenskapelig arbeid på høyt faglig nivå når det gjelder problemformuleringer, metodisk, teoretisk, rettskildemessig og eventuelt empirisk grunnlag, samt i behandlingen av litteratur og fremstillingsform. Komitéen skal vurdere om avhandlingens analytiske innretning og teoretiske overbygning forholder seg til eksisterende rettsvitenskapelig teori på det aktuelle fagfeltet på en tilfredsstillende måte. Det bør fremgå av vurderingen om materialet og metodene som er brukt i avhandlingen er tjenlige for de spørsmål som reises, og om argumentene og konklusjonene som fremføres, er holdbare. Avhandlingen skal bidra til ny faglig kunnskap og ligge på et nivå som tilsier at det vil kunne publiseres som en del av fagets vitenskapelig litteratur.

Hvis avhandlingen er satt sammen av flere enkeltarbeider, må det dokumenteres og vurderes om de etter sitt innhold utgjør et hele. I slike tilfeller skal doktoranden i en egen del av avhandlingen ikke bare sammenfatte, men også sammenstille, de problemstillinger og konklusjoner som legges frem i delarbeidene i et helhetlig perspektiv og på den måten dokumentere sammenhengen i avhandlingen. Denne delen av avhandlingen er derfor meget viktig både for doktoranden og for komitéen i dens vurdering. Det juridiske fakultet har utarbeidet en egen anbefaling til kandidater som ønsker å skrive artikkelbasert avhandling, og denne er tilgjengelig på fakultets nettsider. ([lenke](#)).

Ved fellesarbeider skal komitéen vurdere om doktorandens innsats i det/de aktuelle arbeidet/arbeider kan identifiseres og om doktoranden står som eneansvarlig for en tilstrekkelig stor del av avhandlingen. Avhandlingens sammenfattende del skal være utformet av doktoranden alene. Dersom doktorandens egen dokumentasjon ikke er tilstrekkelig, kan komitéen innhente ytterligere opplysninger.

Komiteen kan be kandidaten legge fram grunnlagsmateriale og utfyllende eller oppklarende tilleggsinformasjon.

4.2.4 Særlig om graden dr. philos

En norsk doktorgrad er en sertifisering av forskerkompetanse på et bestemt nivå. Dette kompetansenivået forutsettes å være det samme for grad med tidsnormering og organisert forskerutdanning, som for grad uten tidsnormering (dr.philos.-graden). Prinsippet om likeverdighet refererer til faglig nivå og kvalitet, ikke alene til avhandlingens omfang. I den organiserte forskerutdanningen kan kompetanse være dokumentert også gjennom prøver og deltagelse i ulike

typer tiltak knyttet til opplæringsdelen. Fraværet av krav til opplæring ved dr.philos.-graden bør forventes kompensert ved at selve avhandlingsarbeidet er noe mer omfattende enn det en ville kreve for de organiserte forskerutdanningsprogrammene. Uansett grad skal doktoranden tilfredsstillende de samme minstekrav til forskerkompetanse – uttrykt gjennom krav til problemformulering, presisjon og logisk stringens, originalitet og analytisk dybde, samt oversikt over, forståelse av og et reflektert forhold til annen forskning på området.

4.2.5 Innstillingens konklusjon

Komiteens innstilling kan ha tre ulike anbefalinger.

a) Positiv innstilling

Blir avhandlingen blir funnet verdig, kan disputas kan finne sted og innstillingen godkjennes av fakultetsstyret, eventuelt av dekanen på fullmakt.

b) Mindre omarbeidinger

Den 11. april 2019 vedtok Universitetsstyret § 11-5 i Forskrift for graden philosophiae doctor (ph.d.) ved Universitetet i Bergen:

«§ 11-5 Mindre omarbeiding av innlevert avhandling.

Bedømmelseskomiteen kan på grunnlag av innlevert avhandling og eventuelt tilleggsmateriale anbefale at fakultetet selv gir tillatelse til mindre omarbeiding før endelig innstilling foreligger. Komiteen skal skriftlig gi en konkret oversikt over hva kandidaten må omarbeide. Tillater fakultetet selv en mindre omarbeiding av avhandlingen, skal det gis en frist for slik omarbeiding som ikke skal være lengre enn tre måneder. Det skal også fastsettes en ny frist for oversendelse av komiteens endelige innstilling. Fakultetets vedtak etter denne paragrafen kan ikke påklages av ph.d.-kandidaten. Dersom komiteen finner at dyptgripende endringer er nødvendige for at arbeidet skal kunne anbefales til disputas, skal komiteen underkjenne avhandlingen.»

Bestemmelsen fastsetter at fakultetet kan bestemme at kandidaten får tillatelse til mindre omarbeidinger av avhandlingen innen en frist på inntil 3 måneder. Dette alternativet skal kun anbefales av komiteen der avhandlingen er veldig nær å oppfylle kravene til godkjent avhandling, og der de mangler som anbefales rettet klart kan utbedres innenfor en frist på 3 måneder.

Komiteen skal i sin innstilling/bestilling gi en konkret, skriftlig oversikt over hva kandidaten må omarbeide for at avhandlingen skal kunne bli godkjent.

Bestillingen fra komiteen bør normalt begrense seg til deler av avhandlingsarbeidet. Bestillingen fra komiteen skal begrense seg til de krav til avhandlingsarbeidet som oppfyller nivåbeskrivelsen for juridiske doktoravhandlinger. Omarbeidingen skal kunne gjennomføres innenfor fristen uten at kandidaten skal måtte innta helt nye grunnleggende problemstillinger i prosjektet. Bestillingen må ta hensyn til at prosjektets formål skal kunne gjennomføres, også med de tillegg som etterspørres av komiteen.

Universitet i Oslo og Universitetet i Tromsø har også en ordning med anledning til mindre omarbeidinger av innleverte doktoravhandlinger, henholdsvis 6 måneder og 3 måneder. Når Universitetet i Bergen har valgt en kortere frist enn Universitetet i Oslo er det for å sikre at det generelle kravet til nivået på doktoravhandlinger som godkjennes, ikke senkes. Den kortere

fristen innebærer at den typen feil som skal kunne rettes, ikke kan være omfattende, grunnleggende for og gjennomgripende i avhandlingsarbeidet. De feil som skal kunne rettes, kan altså ikke være bærende for avhandlingsarbeidets kvalitet.

Selv om en anbefaling om omarbeiding fra en bedømmelseskomité typisk vil gjelde i tilfeller der det vitenskapelige håndverket ikke er tilfredsstillende, vil det fremdeles være rom for korrekturfeil i godkjente avhandlinger, og muligheter for komiteen til å kritisere formelle feil på disputasen.

Dersom komiteen anbefaler mindre omarbeiding av avhandlingen skal innstillingen godkjennes av dekanen på fullmakt, og det er dekanen som setter frist for innlevering av bearbeidet avhandling.

c) Underkjenning

Hvis avhandlingen ikke finnes verdig til forsvar for ph.d.-graden, angir komiteen om den likevel kan anbefale arbeidet innlevert i omarbeidet versjon for ny bedømmelse. Kandidaten opplyses om merknadsfristen på 10 virkedager. Dersom doktorgradskandidatens merknader kan ha betydning for spørsmålet om avhandlingen kan godkjennes, bør merknadene forelegges bedømmelseskomiteen før fakultetet fatter realitetsvedtak i saken. På bakgrunn av dette treffer fakultetsstyret en av følgende avgjørelser:

1. at disputas ikke kan finne sted
2. at avhandlingen kan leveres inn igjen i revidert form
3. at avhandlingen sendes til bedømmelse av en ny komité

5. Forberedelse til forsvar av ph.d.-avhandlingen

Komiteen må levere sin innstilling så snart som mulig, slik at det blir tilstrekkelig tid til saksbehandling og trykking av disputaseksemplar av avhandlingen

Det er en fordel om tema for prøveforelesning, samt opplysninger om hvem som skal være første og andre opponent sendes inn allerede sammen med innstillingen i de tilfeller hvor innstillingen kommer før fristen.

Ph.d.-koordinator sender kopi av brev om godkjenning av avhandling, datoer for forsvar og opponenter, samt prøveforelesningsemne til kandidaten senest 10 virkedager før forelesningen er berammet.

Kunngjøring om prøveforelesning og disputas publiseres så snart som mulig på fakultetets hjemmeside og Universitetets sentrale sider. Kandidaten skriver pressemelding som sendes Kommunikasjonsavdelingen for videre spredning til aktuelle avisredaksjoner. Avhandlingen skal være ferdig trykket og tilgjengelig for offentligheten senest to uker før disputas.

6. Prosedyre for forsvar av ph.d.-avhandlingen

Før forsvaret skal komiteen oppgi emne for prøveforelesning. Prøveforelesningen avholdes vanligvis torsdag ettermiddag kl. 14.15 og skal vare i 45 minutter. Disputasen starter normalt kl. 10.15 påfølgende dag, med en varighet på rundt 4 timer, inkludert lunsjpause på 45 minutter. Førsteopponent disponerer vanligvis tiden frem til lunsj, mens eventuelle opponenter *ex auditorio* og annenopponent starter etter lunsj. Alle tilhørere kan melde seg som opposent *ex auditorio*, men i praksis brukes muligheten sjelden.

Disputasen avvikles som følger:

1. Innledning ved ordstyrer (dekan eller den dekanen bemyndiger) med presentasjon av doktorand og komiteens medlemmer. Ordstyrer er disputasleder.
2. Førsteopponenten får deretter ordet og eksaminerer doktoranden, vanligvis frem til lunsj (ca kl 1130/1200).
3. Etter lunsj gis ordet til eventuelle opponenter *ex auditorio*, eller direkte til annenopponent, som eksaminerer doktoranden i ca én time.
4. Ordstyrer avslutter disputasen.

Prøveforelesning og disputas foregår vanligvis på det språket avhandlingen er skrevet på. Etter samtykke fra dekanen kan doktorand eller komité få godkjent et annet språk.

7. Tildeling av ph.d.-graden

På bakgrunn av godkjent prøveforelesning og disputas innstiller fakultetet doktoranden til ph.d.-graden, som tildeles av Universitetsstyret. Prøveforelesningen skal finnes tilfredsstillende før diplom kan tildeles. Hvis disputasen ikke godkjennes, kan ny disputas holdes én gang. Ny disputas vurderes av den opprinnelige bedømmelseskomiteen, dersom dette er mulig. Disputasen skal finnes tilfredsstillende før diplom kan tildeles. Det har ikke hendt ved fakultetet at en prøveforelesning eller disputas ikke har blitt godkjent. Det kan tenkes tilfeller hvor dette kan skje hvis det avdekkes at større deler av avhandlingen ikke er kandidatens eget arbeid.

8. Eksempel på tidsplan for avslutning av forskerutdanningen

Hva	Når	Merknader
Avhandlingen innlevert	(dato)	Søknad og pdf sendt til ph.d.-koordinator.
Fakultetet oppnevner bedømmelseskomiteen og sender med avhandlingen og reglement/retningslinjer for bedømmelsesarbeidet		
Komitéleder setter foreløpig dato for disputas og prøveforelesning		
Komiteen leverer sin innstilling til fakultetet ved ph.d.-koordinator, dekan og prodekan, samt emne for prøveforelesning		
Kandidaten sendes innstillingen med en frist på 10 virkedager for eventuelle skriftlige merknader. Fakultetsledelsen orienteres også om denne så snart som mulig. Ved positiv innstilling bør kandidaten bør nå sende avhandlingen til trykking via Avhandlingsportalen. Fakultetet dekker trykking av 70 eksemplar.		Sendes per e-post. Fakultetet kan ikke pålegge trykking av avhandlingen før formelt vedtak om godkjenning er foretatt av fakultetsstyret/ evt. ved fullmakt. Vi tilrår likevel kandidaten å starte trykkeprosessen så snart positiv innstilling foreligger
Fakultetet tilskriver komiteen vedr. godkjenning av avhandlingen til forsvar, oppnevning av opponenter og kjøreplan for avvikling av prøveforelesning og disputas	Senest to uker før prøveforelesningen	Sendes pr. e-post til komiteen.
Kandidaten tilskrives om vedtaket og får oppgitt emne for prøveforelesning	Ti virkedager før prøveforelesningen	Sendes pr. e-post
Kandidaten leverer pressemelding med foto vedlagt som egen fil	Frist 3 uker før disputasen	Dette er siste frist, fakultetet må sende endelig forslag til Kommunikasjonsavdelingen to uker før disputas.
Prøveforelesning	Torsdag dd.mm.åå Tid: 14:15 Sted: Aud. 2	Komité, kandidat og dekan treffes på dekankontoret kl 14:00. Hvis dekanen har en stedfortreder, treffes de aktuelle personene i møterom 546

Disputas	Fredag dd.mm.åå Tid: 10:15 Sted: Aud. 2	Komité, kandidat, dekan og professorer treffes utenfor dekankontoret kl 10:00
Lunsj for kandidaten, komiteen, ledelse og veileder(ne)	Vanligvis etter f�rsteopponent, ca kl 12.	Kandidaten gir tilbakemelding om hvor mange fra den nærmeste familie som deltar, senest 2 uker før disputasen
Doktorpromosjon Universitetsaulaen	januar/mai/ august	Promosjonen administreres fra Universitetsdirektørens kontor. Doktoranden vil motta invitasjon og informasjon om dette direkte fra dem.

Orientering om doktordisputaser ved Det juridiske fakultet

Etter reglementet skal det være to ordinære opponenter. Hvis det melder seg opponenter *ex auditorio*, skal disse gis ordet *før* annen ordinære opponent slipper til. Annen ordinære opponent er altså alltid siste opponent.

Språket på disputasen er vanligvis det samme som avhandlingen er skrevet på.

Disputasen begynner som regel kl. 10.15. Det er ingen formelle regler om hvor lenge den kan eller skal foregå. Det er imidlertid vanlig at første opponent holder på ca. 1 ½ time, og helst ikke mer enn 1 ¾ time. Videre er det vanlig at annen opponent holder på ca. 1 time. Etter første opponent er det vanligvis en pause på ca. 30 minutter. Eventuelle opponenter *ex auditorio* gis ordet umiddelbart etter pause.

Disputasen skal være en faglig diskusjon mellom opponenter og doktorand vedrørende problemformuleringer, metodisk, empirisk og teoretisk grunnlag, dokumentasjon og fremstillingsform. Det bør legges spesiell vekt på å få etterprøvet holdbarheten av viktige konklusjoner som doktoranden har trukket i sitt arbeid. De problemstillinger som opponentene velger å forfølge, behøver ikke være begrenset til de som er omtalt i komitéinnstillingen. Opponentene bør bestrebe seg på – så langt det er mulig – å gi diskusjonen en form som gjør at også de som ikke har lest avhandlingen eller kjenner fagfeltet inngående, kan følge diskusjonen.

Det er vanlig at første opponent begynner med å gi et kort sammendrag av avhandlingens innhold, generelle funn osv. Denne gjennomgåelsen har først og fremst til formål å gjøre det mulig for publikum å følge med i den etterfølgende diskusjon. Den bør gjøres rent refererende. Fordi det er diskusjonen mellom opponent og doktorand som er hovedsaken, bør denne introduksjon gjøres kort, og den skal ikke ta mer enn 15-20 minutter. Det kan være hensiktsmessig å avslutte gjennomgåelsen med å spørre doktoranden om han har noen kommentarer. Dette kan gi doktoranden mulighet til å korrigere evt. misforståelser, rette opp feil som han/hun måtte være blitt klar over, supplere med senere utvikling osv.

Deretter følger opponentens kritiske granskning. Denne bør gjelde såvel avhandlingens opplegg i sin alminnelighet (disposisjon, omfang, innretning, utvalg av stoff) som metodespørsmål og behandlingen av enkeltspørsmål. Det er opponenten som bestemmer hvilke spørsmål som skal tas opp. Granskningen foregår i form av en dialog mellom opponent og doktorand. Av hensyn til både doktorand og publikum er det viktig at det ikke går for lang tid før doktoranden slipper til. Det er vanlig at første opponent avrunder sin opposisjon med en generell karakteristik av arbeidet, men det forekommer også at opponenten har funnet det naturlig å gjøre dette tidligere.

For annen opponent gjelder det samme som for første opponent, bortsett fra innledningen om avhandlingens innhold. Det er hensiktsmessig at de to opponentene på forhånd avtaler rollefordelingen seg imellom. Det kan for eksempel gjøres slik at de tar for seg forskjellige deler av avhandlingen, at den ene (typisk første opponent) først og fremst konsentrerer seg om generelle spørsmål om opplegg og metode, mens den andre tar for seg mer konkrete spørsmål, eller på andre måter. Tidligere var det vanlig at annen opponent hadde et særlig ansvar for tekniske ting, slikt som språkbruk, notebruk, trykkfeil osv. Noen slik regel gjelder ikke lenger, men det er naturlig at én av opponentene kort berører også slike spørsmål.

Det er tradisjon at doktorand og opponent tiltaler hverandre i tredje person ("opponenten", "doktoranden"), men dette gjennomføres ikke alltid fullt ut i praksis.

Etter annenopponent er ferdig erklærer dekanen akten for avsluttet og meddeler at saken vil bli innberettet til Universitetsstyret.

Eksempel på kjøreplan/manus for prøveforelesning og disputas:

*

Prøveforelesning (Auditorium 2)

Innmarsj:

Dekan (uten kappe), doktorand, komitémedlemmene, i slik rekkefølge.

Doktoranden og komitémedlemmene setter seg ned på første benk, går inn fra høyre sett mot kateteret.

Disputasleder til talerstol:

«Den **1. januar 2018** søkte master i rettsvitenskap **Peder Aas** om å få framstille seg for graden philosophiae doctor på arbeidet

«[Avhandlingens navn]»

2. januar oppnevnte fakultet følgende sakkyndige komité til å bedømme avhandlingen:

- Professor Kari Svensson, Uppsala Universitet
- Professor Marius Andersen, Københavns universitet
- Professor Lars Holm, Universitetet i Bergen (leder)

De oppnevnte sakkyndige avga **6. april** en innstilling, der komiteen enstemmig konkluderte med at avhandlingen ble funnet verdig til forsvar for graden philosophiae doctor.

På fullmakt fra styret ved Det juridiske fakultet ga dekanen sin tilslutning til dette samme dag.

Master i rettsvitenskap **Peder Aas** holder i dag sin prøveforelesning over oppgitt emne:

«[Oppgitt emne]»

Jeg ber om at alle skrur av lyden på mobiletelefonen sin»

(Doktoranden begynner: «Ærede dekan, ærede komité, mine damer og herrer...» (e.l).)

*

Disputasleder etter avslutning:

«I morgen, kl. **10.15 i dette Auditorium** vil doktoranden offentlig forsvare avhandlingen sin.»

Doktoranden, komiteen og disputasleder går så ut der de kom fra.

Disputasen (Auditorium 2):

Ved disputasens start prosesjon i rekkefølge: Dekan/disputasleder (i kappe), doktorand, komitémedlemmene med 1. og 2. opponentene først, fakultetets professorer (ansiennitet) i nevnte rekkefølge.

Inn på første benkerad og da slik at doktoranden blir sittende ytterst til venstre sett mot kateteret, deretter 1. opponent, 2. opponent, osv.

Under innmarsjen reiser forsamlingen seg. Den setter seg når disputasleder begynner sin innledning.

Doktoranden og komitémedlemmene (og professorene ellers) setter seg på første benkerad. Disputalsleder går direkte til sin plass.

*

«Den **1. januar 2018** søkte master i rettsvitenskap **Peder Aas** om å få framstille seg for graden philosophiae doctor på arbeidet

«Virkninger av formuerettslig ugyldighet. Særlig om restitusjonskrav og ugyldighetens tingsrettslige virkninger.»

2. januar oppnevnte fakultet følgende sakkyndige komité til å bedømme avhandlingen:

- Professor Kari Svensson, Uppsala Universitet
- Professor Marius Andersen, Københavns universitet
- Professor Lars Holm, Universitetet i Bergen (leder)

De oppnevnte sakkyndige avga **6. april** en innstilling, der komiteen enstemmig konkluderte med at avhandlingen ble funnet verdig til forsvar for graden philosophiae doctor.

På fullmakt fra styret ved Det juridiske fakultet ga dekanen sin tilslutning til dette samme dag.

Master i rettsvitenskap **Peder Aas** holdt i går sin prøveforelesning. Det oppgitte emnet var:

«[oppgitt emne]»

Komiteen har godkjent prøveforelesningen. Disputasen skal nå begynne.

1. opponent: Professor Kari Svensson, Uppsala Universitet
2. opponent: Professor Marius Andersen, Københavns universitet

Etter at 1. opponenten er ferdig blir det en pause på ca. 45 min.

Hvis noen ønsker å melde seg som opponent ex auditorio, må dette meddeles meg før 2. opponent får ordet. Opponent ex auditorio får i slike tilfelle ordet før 2. opponent.

Jeg ber om at alle skrur av lyden på mobiletelefonen sin.

Jeg ber doktoranden ta plass ved dette kateter. Jeg ber 1. opponent ta plass ved det annet kateter. 1. opponent har ordet.»

*

Disputasleder setter seg. Opponenten starter, og holder på en stund, og vender seg så til doktoranden med spørsmål. Doktoranden svarer, og passer på å tiltale opponenten i 3. person, første gang og etter omstendighetene også ellers: "Ærede opponent" og ellers "Opponenten" eller lignende. Når 1. opponenten har takket for seg, reiser disputasleder seg og sier:

*

«Det blir nå en pause. Disputasen fortsetter kl. ... **(legg inn ca. 45 min.)** ...»

*

Denne pausen kan ellers være uformell, uten prosesjon. Fakultetet sørger for at komiteen, doktoranden med nærstående familie, og disputasleder får en lettere lunsjservering. Fra fakultetet deltar foruten dekan og fakultetsdirektør og pro- og visedekaner.

*Doktorand med nærmeste + komité: Møterom **546***

Etter pausen går komiteen og doktoranden uten formalia tilbake til sine plasser på første benk, og disputasleder til sin plass. Disputasleder reiser seg så:

*

(Alternativ 1:)

«Disputasen fortsetter. Ingen har meldt seg som opponent ex auditorio.
Jeg ber doktoranden på ny ta plass. Jeg ber 2. opponent ta plass. 2. opponent har ordet.»

(Alternativ 2:)

«Disputasen fortsetter.
[NAVN] har meldt seg som opponent ex auditorio.
Jeg ber doktoranden på ny ta plass.
Opponenten har ordet.»

*

*Når opponenten har takket for seg og gått ned fra sitt kateter, reiser disputasleder seg og sier:
«Jeg ber 2. opponent ta plass. 2. opponent har ordet.»*

Når 2. opponent har sagt takk for seg, reiser disputasleder seg og sier:

*

«Disputasen er nå avsluttet.
Komiteen vil gi sin skriftlige innstilling til fakultetet om prøveforelesningen og om forsvaret av avhandlingen. Fakultetet vil deretter avgi innstilling til Universitetsstyret, som kreerer doktoranden som philosophiae doctor ved Universitetet i Bergen.»

*

Gratuler doktoranden, overrekk blomster (står under kateteret). Prosesjonen går tilbake som den kom aller først.

Doktormiddagen er privat, men det fast skikk at tredjemann i komiteen, som ikke var opponent under disputasen, holder tale for doktoranden fra komiteen.